

Microbiologia**2013/2014**

Codi: 102651

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502445 Veterinària	FB	1	2

Professor de contacte

Nom: Francisco Javier Cabañes Sáenz

Correu electrònic: Javier.Cabanes@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Tot i que no hi ha prerequisits oficials, és convenient que l'estudiant repassi els continguts bàsics de Biologia, Bioquímica i de Química.

Objectius

Es tracta d'una assignatura de primer curs de caràcter bàsic en la que l'estudiant haurà d'adquirir els coneixements teòrics i pràctics que li permetran saber l'evolució històrica de la Microbiologia, quines són les tècniques i mètodes bàsics per estudiar els microorganismes, les estructures, l'organització, la genètica i el creixement microbians, i les seves relacions amb l'hoste, així com el seu control i les tècniques bàsiques de diagnòstic. També adquirir els coneixements dels fonaments de la taxonomia i les bases de la sistemàtica de bacteris i fongs, així com les característiques dels microorganismes causants d'infeccions i/o intoxicacions, i d'aquells d'interès industrial, biotecnològic i ecològic. Aquesta capacitació que ofereix l'assignatura ha de ser bàsica, però també orientada a les aplicacions de medicina veterinària, sanitàries, així com de producció animal i d'higiene i indústria alimentària.

Els objectius formatius concrets són:

- Introduir a l'estudiant en els conceptes bàsics de la Microbiologia.
- Proporcionar uns coneixements sobre les tècniques i mètodes microbiològics.
- Conèixer i diferenciar els principals tipus de microorganismes.
- Reconèixer i entendre el paper dels microorganismes des de diverses vessants (agents causals de malaltia, microbiota, i aquells d'ús industrial, biotecnològic i ecològic) i conèixer els sistemes de control.

Competències

Veterinària

- Analitzar, sintetitzar, resoldre problemes i prendre decisions.
- Buscar i gestionar la informació relacionada amb l'activitat professional
- Comunicar la informació obtinguda durant l'exercici professional de manera fluïda, oralment i per escrit, amb altres col·legues, autoritats i la societat en general.
- Demostrar coneixements d'anglès per comunicar-se tant oralment com per escrit en contextos acadèmics i professionals.

- Demostrar que es coneixen, que es comprèn i que es diferencien els principals agents biològics d'interès veterinari.
- Mantenir actualitzats els coneixements, habilitats i actituds de les competències professionals mitjançant un procés de formació continuada.
- Realitzar tècniques analítiques bàsiques i interpretar-ne els resultats clínics, biològics i químics, així com interpretar els resultats de les proves generades per altres laboratoris.
- Redactar i presentar de manera satisfactòria informes professionals mantenint sempre la confidencialitat necessària.
- Treballar amb eficàcia en equips uni o multidisciplinaris i manifestar respecte, valoració i sensibilitat per la feina de la resta.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar, sintetitzar, resoldre problemes i prendre decisions.
2. Aplicar les metodologies adequades per a l'observació, l'aïllament, el cultiu, la identificació i la conservació de bacteris i fongs.
3. Aplicar tècniques microbiològiques bàsiques.
4. Buscar i gestionar la informació relacionada amb l'activitat professional
5. Caracteritzar els agents causals de malalties microbianes d'interès en veterinària per tal de diagnosticar-les i controlar-les.
6. Comunicar la informació obtinguda durant l'exercici professional de manera fluïda, oralment i per escrit, amb altres col·legues, autoritats i la societat en general.
7. Demostrar coneixements d'anglès per comunicar-se tant oralment com per escrit en contextos acadèmics i professionals.
8. Descriure i apreciar el paper dels microorganismes en processos industrials, en biotecnologia i en ecologia.
9. Explicar els fonaments de la taxonomia i les bases de la sistemàtica de bacteris i fongs.
10. Interpretar els resultats de les tècniques microbiològiques bàsiques.
11. Interpretar la diversitat microbiana, la fisiologia, el metabolisme i les bases genètiques que regulen les funcions dels microorganismes.
12. Mantenir actualitzats els coneixements, habilitats i actituds de les competències professionals mitjançant un procés de formació continuada.
13. Reconèixer el paper dels microorganismes com a agents causals de malalties en els animals i en les malalties transmissibles a l'ésser humà.
14. Reconèixer la relació microorganisme-hoste, la virulència i els mecanismes de patogenicitat microbians.
15. Redactar i presentar de manera satisfactòria informes professionals mantenint sempre la confidencialitat necessària.
16. Treballar amb eficàcia en equips uni o multidisciplinaris i manifestar respecte, valoració i sensibilitat per la feina de la resta.

Continguts

El contingut global d'aquesta assignatura consta de set blocs:

Bloc a. Introducció a la Microbiologia: Concepte i evolució històrica. Microorganismes procariotes i eucariotes. Els virus i els agents subvirals. Principis i tipus de microscòpia. Observació dels microorganismes: tècniques.

Bloc b. Nutrició microbiana: Funció de l'oxigen. Categories nutricionals. Cultiu, aïllament i conservació dels microorganismes. Morfologia bacteriana: Estructures i funcions.

Bloc c. Genètica bacteriana. Mutacions. Intercanvi genètic: Transformació, transducció i conjugació bacterianes. Plasmidis. Transposons. Recombinació genètica. Tecnologia del DNA recombinant. Aplicació i interès a Veterinària. Genòmica bacteriana. Regulació de l'expressió gènica.

Bloc d. Metabolisme microbià: Fermentació, respiració i fotosíntesi. Creixement microbià. Mètodes de

mesura.

Bloc e. Relacions microorganisme-hoste. Mecanismes i estructures microbians implicats en la patogenicitat. Control dels microorganismes.

Bloc f. Bacteriologia Sistemàtica. Introducció a la taxonomia bacteriana. Proteobacteris. Altres bacteris Gram negatius (espiroquetes, clamídies i anaerobis no esporulats). Bacteris Gram positius amb baix contingut en G+C. Micoplasmes. Bacteris Gram positius amb alt contingut en G+C. Principals grups i/o espècies d'interès sanitari, industrial, biotecnològic i ecològic.

Bloc g. Micologia. Introducció a la taxonomia dels fongs. Característiques dels fongs miceliars i llevats. Tècniques. Principals grups i/o espècies d'interès sanitari, industrial, biotecnològic i ecològic i industrial. Micotoxines.

El contingut de les pràctiques en el laboratori és el següent:

- Tècniques d'asèpsia i mètodes de sembra. Observació i principals tècniques de tinció dels microorganismes.
- Tècniques de recompte i aïllament dels microorganismes.
- Tècnica de l'antibiograma.
- Estudi de l'efecte de diversos factors físics i químics en el desenvolupament microbià.
- Estudi de la microbiota de l'animal sa.
- Tècniques d'identificació bacteriana i fúngica.

Metodologia

La metodologia docent que es portarà a terme durant tot el procés d'aprenentatge es basa fonamentalment en el treball de l'estudiant, i serà el professor l'encarregat d'ajudar-lo tant pel que fa a la informació necessària com en la direcció del seu treball. D'acord amb els objectius formatius de l'assignatura, les activitats formatives que es duran a terme són:

- Classes magistrals: Amb aquestes l'estudiant adquireix els coneixements científico-tècnics bàsics de l'assignatura que ha de complementar amb l'estudi personal dels conceptes explicats.
- Sessions de pràctiques al laboratori: Aquestes sessions serveixen per completar i reforçar els coneixements microbiològics adquirits a les classes teòriques. A més d'estimular i desenvolupar habilitats com la capacitat d'observació i la destresa manual, aquestes sessions permeten a l'estudiant veure l'aplicació dels coneixements adquirits. A l'inici del curs l'estudiant tindrà disponible un guió amb totes les pràctiques que realitzarà al laboratori. A cada pràctica hi constaran: objectiu/s, fonament, metodologia i un apartat pels resultats que se'n obtinguin, així com unes qüestions que s'hauran de resoldre a cada sessió. Cal tenir en compte que les sessions pràctiques són d'assistència obligatòria i que les faltes d'assistència han d'anar degudament justificades. Els grups de pràctiques, amb un nombre reduït d'estudiants, es treballarà individualment o en parelles. En la primera sessió, l'estudiant haurà de lliurar al professor un full (adjuntat al guió) que haurà de signar, en el que hi ha un compromís de coneixement i de compliment de les normes de treball i de seguretat en el laboratori de pràctiques de Microbiologia. Per tal d'aconseguir bon rendiment d'aquestes sessions és necessari que l'estudiant hagi fet una prèvia lectura comprensiva del contingut de cadascuna de les pràctiques.
- Tutories programades: Les tutories seran sessions informatives sobre el contingut, el desenvolupament i els objectius de diverses activitats docents, així com per aclarir conceptes i resoldre dubtes que es puguin plantejar durant el curs.
- Autoaprenentatge-Treball en grup: Aquesta activitat pretén fomentar el treball en grup, així com potenciar la

capacitat de sintetitzar, comunicar i defensar un tema científic. A partir d'una bibliografia seleccionada i facilitada (amb suficient antelació) pel professor, els estudiants en grups de 3, hauran de fer una exposició davant d'un professor durant un temps predeterminat i en una data concreta. La sessió finalitzarà amb una valoració dels coneixements adquirits.

- En la plataforma Campus Virtual es deixarà material d'Autoavaluació, dels diferents blocs de que consta l'assignatura, que l'estudiant pot utilitzar per reforçar els seus coneixements. El material docent utilitzat en l'assignatura estarà disponible en el Campus Virtual. Així l'estudiant hi trobarà, prèviament a cada sessió, les presentacions (en format pdf) que el professor utilitzarà a classe, per fer-ho servir com a suport a l'hora de prendre apunts. També s'hi inclourà el guió de pràctiques, que haurà d'imprimir el primer dia del curs per tal de fer un bon seguiment de les sessions al laboratori. Tanmateix hi haurà disponible una carpeta amb imatges de les diferents activitats pràctiques que s'aniran realitzant durant el curs. Aquesta plataforma també s'utilitzarà com a mecanisme d'intercanvi d'informació i documents entre el professorat i els estudiants.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
classes magistrals	29	1,16	5, 8, 9, 11, 12, 14, 16
seminaris	1	0,04	1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 14, 16
sessions pràctiques de laboratori	22,5	0,9	1, 3, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 15, 16
Tipus: Supervisades			
tutories programades	3	0,12	5, 8, 9, 11, 12, 14, 16
Tipus: Autònomes			
estudi autònom	64	2,56	5, 8, 9, 10, 11, 14
lectura de textos	8	0,32	4, 12
resolució de casos, elaboració de treballs, preparació presentació, exercicis d'autoavaluació	20	0,8	1, 4, 8, 10, 11, 12, 14, 16

Avaluació

L'avaluació serà individual i es realitzarà de forma continuada en les diferents activitats formatives que s'han programat i s'organitzarà valorant els quatre apartats següents:

- Pràctiques al laboratori (15% de pes en la nota global): Durant les sessions pràctiques es realitzaran dues proves de coneixement (pes del 10% en la nota final, 5% cadascuna). S'haurà de realitzar i lliurar (en la data prevista a la programació general del curs) un informe per escrit dels resultats obtinguts d'una de les pràctiques programades (pes del 5%). Puntuació màxima: 15 punts.

- Autoaprenentatge-Treball en grup (15% de pes en la nota global): En grups de 3 estudiants hauran de realitzar una exposició sobre un tema proposat pel professor, disposant amb antelació del material necessari per fer el treball. En finalitzar es farà una discussió i una valoració grupal i individualitzada dels coneixements

adquirits. Cada grup tindrà una sessió prèviament programada. En la programació del curs es realitzarà una tutoria programada en la que s'explicarà el funcionament i objectius de l'activitat formativa, així com la resolució de dubtes. Puntuació màxima: 15 punts.

- Examen escrit global (65% de pes en la nota global): En finalitzar totes les activitats formatives i en la data especificada en la programació general, l'estudiant realitzarà un prova escrita sobre els coneixements adquirits. Perquè pugui ponderar en la nota final, el valor mínim a assolir serà de 30 punts. Puntuació màxima: 65 punts.

- La participació en les classes teòriques, en les sessions pràctiques i en les tutories programades, així com l'actitud durant tot el procés d'aprenentatge pot permetre obtenir fins a un 5% de la nota final de l'assignatura. Puntuació màxima: 5 punts.

- La puntuació global mínima per superar l'assignatura és de 50 punts (sobre 100).
- L'assistència a les sessions de pràctiques al laboratori és obligatòria; com a màxim es podrà justificar l'absència en 2 sessions.
- En cas de no superar l'examen escrit global o de no haver-s'hi presentat, hi haurà la possibilitat de realitzar una recuperació en les dates indicades en la programació general del curs.

Es considera No presentat quan l'estudiant no hagi realitzat l'examen final de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
examen escrit	65%	1,5	0,06	5, 8, 9, 11, 13, 14
informe resultats pràctica	5%	0	0	2, 10, 14, 15
presentació autoprenentatge-treball en grup i avaluació	15%	1	0,04	1, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16
prova pràctiques	5%	0	0	2, 3, 10, 11, 16
prova pràctiques	5%	0	0	2, 3, 5, 10, 16

Bibliografia

Llibres de text

- Carter GR, Wise DJ. 2004. 6a ed. "Essentials of Veterinary Bacteriology and Mycology". Wiley-Blackwell. ISBN: 9780813811796.

- Madigan MT, Martinko JM, Dunlap PV, Clark DP. 2009. 12a ed. "Brock Biología de los microorganismos". Pearson Educación, S.A.. ISBN: 9788478290970.

- Willey JM, Sherwood LM, Woolverton CJ. 2009. 7a ed. "Microbiología de Prescott, Harley y Klein". McGraw-Hill-Interamericana, S.A.U. ISBN: 9788448168278.

Webs

<http://www.microbeworld.org/>

<http://microbewiki.kenyon.edu/index.php/MicrobeWiki>